

NEVOIA DE REVOLUȚIE ÎN AFACERILE MILITARE CONTEMPORANE

NEED FOR REVOLUTION IN CONTEMPORARY MILITARY AFFAIRS

Col.dr. Petrișor JALBĂ*

Sfârșitul Războiului Rece a fost martorul unor transformări majore în balanța globală de putere. Revoluția militară este în desfășurare și cel puțin unele dintre tehnologiile acum în curs de dezvoltare vor schimba natura războiului în următoarele decenii. Cele mai moderne războaie au devenit conflicte neregulate sau asimetrice între state și actori nestatali. Războaiele rezultate nu sunt dueluri de înaltă tehnologie între forțe convenționale, dovedesc faptul că tehnologia superioară și tactica au condus la o „Revoluție în afacerile militare” (RMA) care va domina războiul modern.

The end of the Cold War has witnessed a major transformation in the global balance of power. A military revolution is underway, and at least some of the technologies that are now being developed will change the nature of warfare in the coming decades. Most modern wars have become irregular or asymmetric conflicts between states and nonstate actors. The resulting wars are not high-technology duels between conventional forces, fact which seems to prove that superior technology and tactics have led to a “Revolution in Military Affairs” (RMA) that will dominate modern warfare.

Cuvinte-cheie: revoluție; afaceri militare; era informațională; tehnologia informației; război asimetric; globalizare; forțe multinaționale.

Keywords: revolution; military affairs; informational era; information technology; asymmetrical war; globalization; multinational forces.

Putem afirma că mileniul III, în special perioada post-Război Rece, debutează cu mutații profunde produse în configurația politico-militară mondială, mutații care au provocat schimbări semnificative asupra doctrinelor și a strategiilor militare ale unor state.

Întreaga concepție a războiului s-a schimbat și tot progresul tehnologic răsfrânt asupra domeniului militar reprezintă reverberații ale perfecționării tehnologice din domeniile: cibernetica, fizica modernă, chimia, matematica etc., în opinia specialiștilor existând aproximativ 400 de tehnologii cu dublă folosință, respectiv, în domeniile civil și militar.

Punerea accentului pe problemele de mediu de securitate, cum ar fi terorismul, instabilitatea economică, redistribuirea sferelor de influență sunt doar câteva dintre riscurile și amenințările, care au creat o nouă arhitectură a acestui mediu și o nouă abordare începând cu finalul Războiului Rece.

Globalizarea reprezintă fenomenul-amprentă al mediului de securitate contemporan atât din punct de vedere al apariției acestor riscuri și amenințări, cât și în privința unor metode de prevenire și de contracarare acestora. În acest mediu contemporan de securitate, statele trebuie să creeze alianțe, acestea putându-le conferi adăpost.

Amenințările la adresa mediului de securitate contemporan nu pot fi anihilate doar de către state angajate în confruntare în mod izolat, ci este nevoie de redefinirea unor organisme de apărare într-o formulă multinațională, tot mai puternice, de tip alianță, dezvoltând acțiuni militare comune (la nivel UE și NATO), cu noi maniere de răspuns la pericolele mediului de securitate.

Se observă că, dacă în perioada Războiului Rece, evaluarea riscurilor și amenințărilor pe termen mediu și lung reprezenta un obiectiv simplu de conturat, datorită faptului că variabilele mediului de securitate erau ușor de decelat, în prezent, complexitatea și dinamica riscurilor creează un număr mare de posibilități care fac necesară reconsiderarea acestora și reconceptualizarea concepției conflictelor actuale.

* *Batalionul 500 Sprijin al SMFT, București*
e-mail: jalba.petrisor@yahoo.com

Firi vizionare, dar adaptate și realităților în curs de evoluție, Alvin și Heidi Toffler consideră că „elanul schimbării se îndreaptă spre întărirea capacităților combative de joasă intensitate cu tehnologii noi și îmbunătățite – senzori, comunicații pe bază spațială, arme nonletale și robotice”¹.

Războiul informațional a apărut în urma procesului de evoluție din domeniul militar și a devenit parte integrantă a războiului, în general, într-un tip de confruntare care are în prim-plan informația – resursa puterii, armă în confruntare și țintă pentru acțiunile informaționale.

Acest tip de război deschide căi de rezolvare a conflictelor actuale, total necunoscute în trecut, înfrângerea adversarilor luând forma dominației informaționale asupra acestora, aceștia fiind obligați să abdice din cauza scăderii dramatice a șanselor de succes.

Acest tip de război este varianta de confruntare care permite cunoașterea în detaliu a adversarului, pe acest fapt putându-se realiza cele mai oportune și sigure acțiuni militare care-l pot scoate din confruntare.

De asemenea, statul controlat informațional nu mai poate să-și controleze resursele, în felul acesta nemaiputând să-și protejeze cetățenii și nici să asigure securitatea.

Războiul informațional are mijloacele sale specifice, respectiv acestea referindu-se la cyberspațiu, la rețelele de comunicații și calculatoare cu echipamentele electronice aferente.

Avantajele unui astfel de tip de război o reprezintă invizibilitatea, controlul la distanță, modul facil de procurare și agresorul necunoscut.

Toate mijloacele războiului informațional au impact asupra sistemelor informaționale ale adversarului folosind atacul electromagnetic, cibernetic, generate de revoluția în domeniul militar.

Toate aceste schimbări majore care invocă restructurarea formelor de concepere a conflictelor „...aduc în fața forțelor armate noi provocări și dileme”².

Consider că finalul primului deceniu al secolului al XXI-lea definește o etapă epocală, un vârf, respectiv o revoluție informațională, care evidențiază fondul acestor schimbări și care subsumează progresele făcute în domeniile tehnologiei informației, telecomunicațiilor și computerelor, în asociere cu managementul organizatoric.

În viitorul război, dominantă o va forma *confruntarea informațională*³.

Definit ca un moment de răscruce, momentul războiului din Irak poate fi considerat un prim moment de confruntare din era informaticii, adică existența războiului informațional bazat, în desfășurarea sa, pe dominantă IT, care va fi amprenta și tipologia confruntărilor viitorului.

Acest tip nou de confruntare va fi integrat, utilizând tehnologii inteligente, senzori de informație specializați, sisteme de comandă și control ultraperformante, suport de rețea foarte complex – de la rețeaua telefonică la Internet – unde toate elementele componente ale sistemului sunt racordate la informație și la decizie într-un timp real sau chiar în termeni de anticipație.

În acest mod concepute, viitoarele confruntări creionează necesitatea ca toate categoriile de forțe să acționeze intercorelat.

Se constată că arhitectura conflictelor s-a schimbat într-un mod extrem, cumulul de elemente care o delimitează sumând: medii economice și politice de insecuritate noi, scopuri strategice diferite, obiective, o gamă foarte mare de modalități de manifestare a agresiunii.

În general, formele violenței vor fi conspirate în diferite moduri de nonviolență, iar „agresiunea instrumentată nonviolent”⁴.

Acest nou tip de conflicte sunt caracterizate de confruntări asimetrice. Așadar, confruntările menționate prezintă mize diferite: eliberarea de sub dominația altor state, eliberarea de sub un regim politic, înlăturarea unor grupări fundamentaliste islamice de la conducerea unor state.

Caracteristica acestor confruntări militare a fost un element de noutate, respectiv confruntarea cu teroriști, elemente etnice, religioase.

În fața unor astfel de vulnerabilități asimetrice, un mod eficient de acțiuni militare, în scopul contracarării acestora, îl reprezintă asocierea inteligentă a vechilor tehnologii cu cele nou apărute.

Din cauza asimetriei, diferențele de tehnologii militare vor transpărea și în războaiele viitorului, între clasic și ultramodern existând diferențe extreme.

Restricția accesului la tehnologiile *high tech* determină înclinarea balanței succesului către partea posesorului unor astfel de tehnologii, caracteristice noului mileniu, dar care pot înfrunta, în mod dezechilibrat, și armatele, și armele secolului XX.

Apare astfel nevoia ca forțele întrunite operațional să poată acționa într-o manieră separabilă și dispersată, într-un mediu cu accesul

restricționat „... cu capacitate letală și de manevră mărite”²⁵.

O problemă gravă a mediului de securitate actual și care schimbă structural modul de concepere a confruntărilor o reprezintă amenințarea teroristă. Aceasta determină amenințări strategice, de tipul fundamentalismului religios, cu cauze foarte complexe. Tipul acesta de amenințare este foarte diferit față de amenințările din ultimele decenii prin faptul că ele nu cunosc limite în utilizarea violenței și în producerea de pierderi majore.

Terorismul lumii contemporane s-a ivit ca o delimitare bruscă între țările civilizate, cu instituții statale democratice, stabile și cele nedemocratice care trăiesc în prejudecăți accentuate și pauperitate. Acest tip de amenințări, grefate pe fondul fenomenului globalizării, aduc în zona afacerilor militare contemporane situații noi, care necesită o nouă conceptualizare.

Dacă în trecut agresiunile teroriste erau considerate fenomene izolate, inițiate de către persoane cu viziuni extremiste, fanatice, terorismul contemporan creează probleme foarte îngrijorătoare, respectiv, acțiunile sunt tot mai organizate, finanțate direct, iar persoanele implicate prezintă un grad din ce în ce mai mare de fanatizare.

Lupta împotriva acestui flagel este o luptă de durată și presupune o ofensivă concepută de forțe multinaționale.

Din cauza faptului că riscurile și amenințările la adresa mediului de securitate s-au reconfigurat în planul afacerilor militare contemporane, a apărut nevoia stringentă de combatere a terorismului la nivel mondial, în orice regiune ar apărea, în toate formele de manifestare prin mijloace legale.

Soluția cooperării în plan internațional este obligatorie, indiferent de forma pe care o îmbracă actele teroriste (luare de ostatici, deturnări de aeronave, amenință chimice, biologice, atentate aeriene).

De asemenea, proliferarea armelor de distrugere în masă desemnează, în prezent, o dezvoltare majoră a acestor arme, mai ales în zona Orientului Mijlociu.

Consider că progresul adus de tehnologia informației a creat forme nebănuite ale terorismului, și anume terorismul cybernetic, care reprezintă o provocare asimetrică, prin care se folosesc rețelele cibernetice pentru a produce daune majore, pentru a genera teama sau pentru a intimida societatea.

Infiltrarea unor intruși (teroriști) inamici în structurile informaționale și procurarea, în mod

fraudulos, a unui laptop sau server, care poate aduce avantaje informaționale, reprezintă un exemplu de atac. Acest lucru este posibil prin exploatarea permanentă a vulnerabilităților rețelelor.

Fenomenul de globalizare a comunicațiilor și avansul uluitor al tehnologiilor au creat riscuri clasice într-un mediu nou, cel virtual: criminalitate informatică, spionaj informatic, multiplicarea capacităților de acțiune teroristă, utilizarea Internetului ca vehicul pentru radicalizare sau pentru pregătirea grupurilor extremiste.

Aceste fenomene impun găsirea unor contrastrategii care să poată să răspundă multor posibilități tipuri de amenințări asimetrice.

În era informațională, când cunoștințele și informațiile sau globalizat prin Internet, utilizarea acestuia, la pace și pe timp de război, este pe deplin posibilă.

Caracteristica principală și avantajul incontestabil al acestui tip de război constă în posibilitățile de dezvoltare a interconectivității și a prelucrării la distanță a informațiilor în rețelele de calculatoare.

Așadar, războiul informațional a adus cu sine nevoia de obținere de date, informații diversificate în timp real, transmitere, stocare și prelucrarea a lor, dar a creat și nevoia de a fi securizate pentru minimizarea efectelor atacului informațional care poate aduce daune grave.

Această nouă formă de război afectează nu numai problemele unei țări, ci și pe cele ale organizațiilor internaționale și a statelor aliate.

Din această perspectivă actuală, nevoia de revoluție în afacerile militare este dată de progresul tehnologic militar, care prin integrarea sa în toate sistemele operaționale determină avantajele în noile forme ale războiului. Se poate considera că acest tip de revoluție a apărut ca rezultat al unor mutații substanțiale, în special în strategia forțelor.

Revoluția în afacerile militare implică utilizarea acestor noi mijloace ale tehnologiei informatice în scopul creării avantajelor strategice determinate de forțele în rețea; de asemenea, implică utilizarea informațiilor complete despre luptă și capacitatea de lovire la orice distanță, cu rapiditate și cu precizie.

Tehnologia informațională, fundamentul conceptului de război bazat pe rețea – RBR (*Network-centric warfare*) își are originea în activitățile industriale.

Dar dacă RBR este posibil datorită superiorității informaționale, se constată că acesta face trecerea

de la societatea industrială la societatea bazată pe informație.

Capabilitățile contemporane descrise permit forțelor să fie atât dispersate, cât și integrate, în acest fel devenind mai puțin vulnerabile, mai greu de captat de către inamic.

Specialiștii militari consideră că fiecare apariție a unui nou sistem de armament sau a unei noi tehnologii militare duce la o „revoluționare” a întregului sistem militar, respectiv la o redimensionare a doctrinelor și a conducerii operaționale.

Acest concept american al revoluției în afacerile militare a apărut într-un context special, marcat de trecerea la societatea informațională și influențat de fenomenul globalizării, din necesitatea de armonizare a strategiei militare americane la provocările apărute în noul mediu de securitate.

Consistența deciziilor militare, în viitor, se estimează că vor fi „mai puțin secvențiale, mai mult simultane și mereu anticipative”⁶ și vor avea un impact drfinitoriu asupra operațiilor militare.

O revoluție în afacerile militare este însoțită și de o restructurare socială, pentru că acest fenomen are ca bază chiar societatea în care se dezvoltă.

Se consideră că era informației și progresul tehnologic dau posibilitatea de stăpânire deplină a câmpului de luptă și realizarea unui adevărat „Pearl Harbour electronic” (aprecierea aparține amiralului american Owens)⁷, prin implicarea războiului informatic la toate niveluri operaționale.

Această transformare complexă realizează premisele unei revoluții, iar evoluția definită la nivel militar prin implicarea noilor și costisitoarelor tehnologii, precum și schimbarea doctrinei într-un sistem funcțional, definește revoluția în afacerile militare contemporane.

Nu în ultimul rând, apreciez că noul tip de război presupune o schimbare de paradigmă și o trecere spre acțiuni suplă, cu reducerea perioadei confruntărilor.

În concluzie, revoluția în afacerile militare contemporane implică o schimbare radicală de viziune, a punctelor de interes din sfera materială a confruntărilor în cea a inteligenței și a celor progresiste cunoștințe în domeniul artei militare.

Această lucrare a fost posibilă prin sprijinul financiar oferit prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, cofinanțat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/159/1.5/S/138822,

cu titlul „Rețea Transnațională de Management Integrat al Cercetării Doctorale și Postdoctorale Inteligente în Domeniile „Științe Militare”, „Securitate și Informații” și „Ordine Publică și Siguranță Națională” – Program de Formare Continuă a Cercetătorilor de Elită – „SmartSPODAS”.

NOTE:

1 Alvin și Heidi Toffler, *Război și antirăzboi. Supraviețuirea în zorii secolului XXI*, Editura Antet, 1996, București, p. 221.

2 Gheorghe Minculete, *Opțiuni moderne ale transformării managementului logistic*, Revista „Gândirea militară românească”, p. 69, nr. 4/2009.

3 Lt.col.dr. Ionel Bărbulescu, *Caracteristicile principale ale războiului viitor*, în Revista „Impact strategic” nr. 3-4/2003, p. 63.

4 Dr. Dumitru Iacob, *Metarăzboiul și bătălia pentru integrarea euro-atlantică a României*, în revista „Strategii XXI”, nr. 3/1998, Editura AÎSM, București, p. 60.

5 Col.dr. Cătălin-Marius Târăncop, *Intensitatea și complexitatea transformării* (II), în „Observatorul militar”, nr. 7 / 2003.

6 Gl.bg.dr. Constantin Onișor, *Explorări strategice*, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 66.

7 Maurice Najman, John Kelly, Philippe Filipov, Emmanuel PARODY, Jerome Thorel, Philippe Blanchard și Victor-Valeriu Patriciu, dosarul *Noul război rece – manipulare, dezinformare, infiltrare*, din revista „Planeta Internet” nr. 2/ianuarie 1997, p. 35.

BIBLIOGRAFIE

Bălăceanu I., *Revoluția tehnologică contemporană și impactul ei asupra potențialului militar*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2001.

Bărbulescu I., *Caracteristicile principale ale războiului viitor*, în Revista „Impact strategic” nr. 3-4/2003.

Iacob D., *Metarăzboiul și bătălia pentru integrarea euroatlantică a României*, în revista „Strategii XXI”, nr. 3/1998, Editura AÎSM, București.

Onișor C., *Explorări strategice*, Editura Polirom, Iași, 2002.

Popa R.D.S., *Războiul informațional și securitatea națională*, Editura Militară, București, 2009.

Târăncop C.M., *Intensitatea și complexitatea transformării* (II), în Revista „Observatorul militar” nr. 7/2003.

Toffler Alvin și Heidi, *Război și antirăzboi. Supraviețuirea în zorii secolului XXI*, Editura Antet, București, 1996.

Najman M., Kelly J., Filipov P., Parody E., Thorel J., Blanchard P., Patriciu V.V., dosarul *Noul război rece – manipulare, dezinformare, infiltrare*, din Revista „Planeta Internet” nr. 2/ianuarie 1997.